

Moment 3: Syntolkning, förskola

Referensdokument

Detta material ingår i Studiepaket Blindhet.

Innehåll

Moment 3 – Syntolkning, förskola	1
Inledning	1
Vad är syntolkning?	1
Öppen syntolkning	2
Riktad syntolkning	3
Reflektionsfrågor	3
Referenslista	4

Moment 3 – Syntolkning, förskola

I det här momentet får du information om hur du sätter ord på undervisningen och gör den tillgänglig genom syntolkning.

Inledning

Du som möter barn i förskolan vet att en stimulerande språkmiljö är bra för alla barns utveckling. Genom att tydliggöra händelser och sammanhang samt förklara ord och beskriva föremål, både för gruppen och enskilda barn, lär de sig nya ord och begrepp. Detta kallas för att man verbaliserar undervisningen. För barn som inte ser är verbalisering avgörande för att de ska kunna vara delaktiga i det som händer. Verbalisering för att beskriva visuell information för en person med synnedsättning kallas för syntolkning.

Vad är syntolkning?

Alla som möter personer med synnedsättning behöver syntolka. Det finns också utbildade syntolkare som har det som yrke. Syntolkning är ett brett begrepp som omfattar flera olika sätt att gå till väga för att berätta om det som syns men som inte alla kan se. Det är lätt att tänka att syntolkning enbart är till hjälp för barnet med synnedsättning. Men många barn i barngruppen kan ha nytta av att exempelvis få en film beskriven tydligare genom syntolkning (MTM, 2016). Många tv-program har idag syntolkade versioner.

Tydliggöra omgivningen

Barn med blindhet behöver ha människor i sin närhet som tydliggör vad som finns och händer i omgivningen genom att klä det i ord. Syntolkning kan på så sätt delvis kompensera för synnedsättningen, genom att barnet får tillgång till information som endast går att uppfatta med hjälp av synen. Syntolkning kan inte ersätta barnets egna upplevelser och erfarenheter, men det är ett nödvändigt komplement.

Främja självständighet

När du syntolkar främjar du barnets möjlighet att vara självständig eftersom barnet får en ökad förståelse för sin omgivning. Utan syntolkning kan barnet ha svårt att följa med i aktiviteter och skeenden som andra tar till sig via synen. Då är det svårare att vara delaktig i förskolans undervisning och kamratskap.

Två former av syntolkning

Ibland sker syntolkning till hela gruppen och ibland direkt till det enskilda barnet. För att tydliggöra den pedagogiska skillnaden mellan dessa två former använder vi begreppen öppen respektive riktad syntolkning.

Oavsett när du syntolkar är det alltid viktigt att försöka hitta pauser i samtalet där du kan syntolka, så att du inte pratar samtidigt som någon annan. Det är svårt för alla, i synnerhet för barn med blindhet, att koncentrera sig på information som kommer från flera håll samtidigt (Backström Lindeberg, 2016).

Öppen syntolkning

Öppen syntolkning innebär att du beskriver för hela gruppen vilka som finns i rummet och vad de leker, deras mimik och gester. Du beskriver också vad det finns för saker och viktiga föremål att känna till. Du säger till när du går och när du kommer tillbaka. Öppen syntolkning gör undervisningen tillgänglig och ingår i ett förhållningssätt där alla barn kan vara delaktiga, oavsett synförmåga. Det ska genomsyra all undervisning under dagen som ett naturligt inslag.

Här är några exempel på hur du använder öppen syntolkning:

- Sätt ord på innehållet i undervisningen. Berätta om de föremål och bilder som du använder.
- Säg namnet på den som vill ha ordet, och på den som får ordet.
- Beskriv vad som händer, till exempel att något händer utanför fönstret som barngruppen reagerar på, eller om ni hör ett oväntat ljud.

När du syntolkar vid aktiviteter beskriver du när de startar och när de verkar ta slut. Du sätter ord på det som sker i leken utan att för den skull prata oavbrutet. På så sätt ökar möjligheterna till delaktighet och sammanhanget blir begripligt. Din syntolkning fungerar som en brygga mellan det som kan ses och det som kan kännas och förstås. Att syntolka öppet är nästan som att tänka högt, ungefär som när en sportkommentator kommenterar en match.

På en förskola kan den öppna syntolkningen låta så här:

- Här kommer Jasmin smygande och sätter sig bredvid Linnea.
- Milo, har du varit hos frisören? Jag ser att du nu har en grön slinga i luggen.
- Nu verkar det som att de flesta är klara med klistret.

- Nu gick Fatima och Leo till gungorna.
- Jaha, Tove, där kommer du med kaffekoppar. Vill du bjuda oss på fika?

Riktad syntolkning

Riktad syntolkning görs av någon annan än den som håller i aktiviteten. Då riktas syntolkningen direkt till personen som behöver den.

Här är några exempel på riktad syntolkning:

- När man ser en film som inte har syntolkning, behöver information läggas till under filmens gång för att filmen ska bli begripligt för den som inte ser. Då berättar man om miljön och handlingen i stora drag.
- Vid en leksituation berättar du för barnet vad som händer runt omkring. Då kan riktad syntolkning se ut så här: Nu kommer Noor med en spade till dig, Kim. Hon ler och ser glad ut. Hon vill nog ge spaden till dig.
- Vid oväntade händelser är det också bra att syntolka vad som sker. Vid en situation under lunchen där en pedagog blir irriterad och höjer rösten kan syntolkningen se ut så här: Nu blev det lite rörigt eftersom Amir och Love försvann under bordet istället för att sitta kvar och äta. Då blev Alex irriterad.

Reflektionsfrågor

- Utgå från ljudfilen Exempel på öppen syntolkning – i förskolan. Hur upplevde du skillnaden mellan de båda exemplen – med och utan öppen syntolkning?
- Under vilka situationer i er vardag på förskolan behöver ni syntolka?
- Vid vilka situationer passar det bäst med öppen syntolkning alternativt riktad syntolkning?

Referenslista

Backström Lindeberg, S. (2016). *Med ljudet som omvärld: om ljudmiljö och delaktighet för elever med synnedsättning*. Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Myndigheten för tillgängliga medier. (2016). *Syntolkning*. Forskning och praktik. MTM:s rapportserie nr 4.